

Recenzja rozprawy doktorskiej mgr Aleksandry Kucewicz-Wasilewskiej pt.

Sztuka ciszy w działaniach arteterapeutycznych na przykładzie cyklu obrazów malarskich i instalacji artystycznej

sporządzona w związku z przewodem doktorskim prowadzonym przez Radę Wydziału Grafiki i Malarstwa Akademii Sztuk Pięknych im. Wł. Strzemińskiego w Łodzi, uczestniczki Doktoranckich Studiów Środowiskowych w ASP im. Władysława Strzemińskiego w Łodzi na Wydziale Grafiki i Malarstwa

Decyzją Rady Wydziału Grafiki i Malarstwa Akademii Sztuk Pięknych im. Wł. Strzemińskiego w Łodzi zostałam powołana na recenzenta w przewodzie doktorskim mgr Aleksandry Kucewicz-Wasilewskiej. Promotorem niniejszego doktoratu jest prof. Wiesław Karolak, bezdyskusyjny autorytet w świecie arteterapii, co niewątpliwie miało wpływ na kształt przedstawionej dysertacji doktorskiej.

Ocena dorobku artystycznego i edukacyjno-naukowego

Aleksandra Kucewicz-Wasilewska jest absolwentką Wydziału Sztuk Pięknych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Dyplom magistra uzyskała w 2007 roku w Pracowni Rysunku Interdyscyplinarnego u prof. dra hab. Bogdana Chmielewskiego. Od 2018 jest asystentką w Zakładzie Edukacji Artystycznej na Wydziale Sztuk Pięknych w Toruniu.

Od 2007 roku realizuje projekty artystyczne w działaniach terapeutycznych. Związana jest z ośrodkami kształcenia demokratycznego Centrum Wspomagania Rozwoju Dziecka WYSPA w Bydgoszczy, gdzie zrealizowała w 2014 r. projekt SZYBA; przedszkolami integracyjnymi Instytutu Wspomagania Rozwoju Dziecka w Gdańsku; Przedszkolem Niepublicznym Bajkolandia w Bydgoszczy, gdzie w 2015 r. w ramach Festynu Rodzinnego prowadziła projekt artystyczno-ekologiczny „Happening owocowy”; szkołami salezjańskimi Collegium Salesian w Bydgoszczy. Od 2007 roku doktorantka związana jest z Centrum Sztuki Dziecka w Poznaniu, gdzie animuje działania artystyczne Kieszeń Vincenta na poznańskiej Cytadeli. W przestrzeniach tych realizuje autorskie programy edukacyjno-artystyczne w celu rozwijania wyobraźni dzieci i młodzieży.

W tym miejscu wspomnę, że w 2006 roku Aleksandra Kucewicz-Wasilewska uzyskała Certificate of Unit Credit Towards, The City and Guilds of London Institute; od 2014 r. jest członkiem European Dyslexia Association w Gdańsku, a od 2015 jest Arteterapeutą Polskiego Instytutu Ericksonowskiego w Łodzi. W 2015 uzyskała tytuł specjalisty z zakresu SI (integracji sensorycznej), a w 2016 certyfikat specjalisty terapii ręki. Od grudnia 2016 współpracuje z Centrum

Onkologii w Bydgoszczy w roli arteterapeuty.

Pani Aleksandra Kucewicz-Wasilewska aktywnie popularyzuje wiedzę z obszaru działań arteterapeutycznych, który stanowi dla niej integralną część aktywności twórczej. Można powiedzieć, że wiedza z tego zakresu jest dla doktorantki szczególnie istotna, ponieważ ingeruje w przestrzenie pozaartystyczne, gdzie wskazuje na ogromną rolę, jaką odgrywa sztuka.

Doktorantka brała udział w ośmiu konferencjach naukowych poświęconych społecznej roli sztuki i działań arteterapeutycznych. Wspomnę o jednej z nich: Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej „Standardy w dyskursie artystycznym”, która odbyła się w 2018 r. w Katedrze Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej Uniwersytetu Łódzkiego w Podlesicach; w jej trakcie doktorantka przeprowadziła warsztat malarski zatytułowany *Transparentność czasoprzestrzeni*.

Pani Kucewicz-Wasilewska jest autorką jednego artykułu naukowego (dwa są w druku): *Analiza dyskursu artystycznego. Co widzę? Jak widzę? Dlaczego przeżywam? Podróż na granice sztuki*, w: *Dyskurs artystyczny*, red. G. Habrajska, Wydawnictwo Primum Verbum, Łódź 2018 (monografia naukowa, e-book).

Jest też współautorką następującego artykułu: B. Bugaj-Tomaszewska, A. Kucewicz-Wasilewska, M. Wróbel-Kruczenkow, *Śmiechokokony – warsztat artystyczny*, w: *16. Międzynarodowe Warsztaty Niepokoju Twórczego Kieszeń Vincenta*, Centrum Sztuki Dziecka w Poznaniu, Stowarzyszenie Artystyczno-Edukacyjne Magazyn 2017.

Prezentuję szczegółowo przebieg pracy dydaktycznej i naukowej doktorantki, ponieważ jestem zdania, że jej praca zawodowa/naukowa ma decydujący wpływ na jej artystyczną postawę. Na podkreślenie zasługuje fakt, że przedmiotem pracy magisterskiej doktorantki była instalacja artystyczna zatytułowana *Czy wszystko może być przedmiotem sztuki* oraz praca teoretyczna wykonana pod kierunkiem prof. Wiesławy Limont: *Rozwijanie i stymulowanie wyobraźni dzieci w wieku przedszkolnym na przykładzie działań z dziećmi sześciolletnimi*. Obie te prace zakreślały interdyscyplinarny charakter zainteresowań doktorantki.

Równoległe z pracą zawodową doktorantka prowadziła aktywną działalność artystyczną poprzez uczestnictwo w wystawach zbiorowych i indywidualnych. Do momentu wszczęcia niniejszego przewodu Pani Kucewicz-Wasilewska miała 4 wystawy indywidualne. Były wśród nich: wystawa malarstwa *Inspiracje* w Akademii Papaver w Bydgoszczy w 2016 roku, ART-RAK w Centrum Onkologii im. Prof. F. Łukaszczyka w Bydgoszcz w 2018 r. (w jej ramach były prezentowane prace pacjentów i rodzin pacjentów zmagających się z chorobą nowotworową, a także cykl prac doktorantki zatytułowany *Onkobrazy*), wystawa malarstwa *Niematerialność* w Foto Art Justyna Jułga w Bydgoszczy w 2018 oraz wystawa malarstwa *Kobiecość* w Butik Vito w Bydgoszczy.

Doktorantka brała udział w 21 wystawach zbiorowych, między innymi w pokonkursowej wystawie *Pejzaż współczesny* w Miejskiej Galerii Sztuki w Częstochowie (2018 r.), w wystawie pokonkursowej IV Triennale Polskiego Malarstwa Współczesnego *Jesienne konfrontacje* w Biurze Wystaw Artystycznych w Rzeszowie (2016 r.). Od 2016 roku Pani Kucewicz-Wasilewska prezentuje swoje obrazy w ramach wystaw zbiorowych poprzedzających Aukcję Nowej Sztuki w Galerii Next oraz Studio4Art w Bydgoszczy, w Centrum Sztuki Współczesnej w Toruniu, w Zatoce Sztuki w Sopocie. Wystawia również w ramach przedsięwzięć związanych z funkcjonowaniem Doktoranckich Studiów Środowiskowych Akademii Sztuk Pięknych im. Wł. Strzemińskiego w Łodzi. Nadmienię tu wystawę prezentowaną w 2017 r. i kolejną jej odsłonę z 2018 r.: *Wspólna przestrzeń – między sztuką a designem*, Wystawa Prac Uczestników i Absolwentów Doktoranckich Studiów Środowiskowych Akademii Sztuk Pięknych im. Wł. Strzemińskiego w Łodzi, Galeria ASP, Łódź; a także wystawę prac doktorantów II roku Doktoranckich Studiów Środowiskowych ASP w Łodzi *Ego* w Galerii Nowa w Łodzi w 2016 r., oraz *Synergia 40* w Galerii Willa w Łodzi i wystawę *All The Future's World* w Galerii Kobra w Łodzi. Doktorantka była koordynatorem i animatorem warsztatów artystycznych w 2008 r.: *Ja – to nie ja!*, międzynarodowe warsztaty w Centrum Sztuki Dziecka, Poznań, 8–10 maj 2017;

Śmiechokokony – 16. Międzynarodowe Warsztaty Niepokoju Twórczego Kieszeń Vincenta, Centrum Sztuki Dziecka, Poznań 2018, 21–24 kwiecień 2018; była również koordynatorem warsztatów artystycznych na Festiwalu Nauki i Sztuki UMK, Wydział Sztuk Pięknych, Toruń.

Ukoronowaniem aktywności artystycznej doktorantki było uzyskanie przez nią tytułu laureata takich konkursów jak *Jesienne konfrontacje* – IV Triennale Polskiego Malarstwa Współczesnego, Rzeszów 2016 czy IV Międzynarodowego Konkursu Artystycznego *Pejzaż współczesny*, Częstochowa 2018. Była wielokrotnie wyróżniana jako opiekun artystyczny podczas XIV Międzynarodowego Biennale Twórczości Dzieci i Młodzieży *Vincent Van Gogh z pędzlem wśród gwiazd* organizowanego przez Młodzieżowy Dom Kultury w Rybniku w 2016, Konkursu Zespołu Szkół Plastycznych w Bydgoszczy *Moje drzewo* w 2017 r., X Ogólnopolskiego Biennale Plastycznego *Kot* we Wrocławiu w 2019, a także w ramach wojewódzkiego konkursu wiedzy o życiu i twórczości Leona Wyczółkowskiego w Zespole Szkół Plastycznych w Bydgoszczy w 2017 r. i w XXII Ogólnopolskim Konkursie Plastycznym *Twórczość plastyczna inspirowana muzyką dawną* w Kaliszu w 2017.

Gdy analizuje się drogę twórczą doktorantki, można zauważyć, że to człowiek jest tym elementem, który od zawsze szczególnie ją interesował – zarówno w kontekście psychologicznym, jak i społecznym. Doktorantkę fascynują psychologiczne aspekty natury ludzkiej, a mianowicie mechanizmy kierujące ludzkimi wyborami, występujące zjawiska socjologiczne czy po prostu relacje zachodzące między ludźmi i sposób, w jaki odnoszą się one do reszty społeczeństwa; bez względu na to, czy prace realizowane są w medium malarstwa, instalacji, albo działań społecznych.

Wspomniana już wcześniej praca magisterska, na którą składała się instalacja *Czy wszystko może być przedmiotem sztuki?*, była właśnie paralełą odnosząca się do czasu, przemijania i transcendentalności człowieka.

Co szczególnie ciekawe Aleksandra Wasilewska-Kucewicz dostrzega w przedmiotach nie tylko ich zewnętrzną; to nie są wyłącznie obiekty. Stają się świadectwem zawartej w nich informacji o człowieku i opowieścią o ważnym czasie. I to jest chyba ten walor, za pomocą którego artystka pragnęła przedstawić ową tajemnicę. Przemijalność, czas jako pierwiastek destrukcyjny, to te cechy otaczającej rzeczywistości, które ją zainspirowały i intrygują po dziś dzień. Szczególnie cenny w moim odczuciu jest cykl 3 obrazów: *Czasoprzestrzeń* z roku 2016 (nic dziwnego, że został dostrzeżony przez jury konkursu *Jesienne konfrontacje* – IV Triennale Polskiego Malarstwa Współczesnego, Rzeszów 2016); prace w formacie 100/70 z wpisana weń formą koła stają się odniesieniami do mandali jako symbolu przemijalności. Na uwagę zasługują bardzo trafnie użyte środki przekazu. Tym, co zostaje utrwalone w obrazie, nie jest przedstawienie czegokolwiek usytuowanego na zewnątrz, lecz zapis wydarzenia, ślad rytuału, za pośrednictwem którego autorka kontaktuje się z własną podświadomością. Każdy gest jest nie tylko zwykłą kreską, plamą, śladem na płaszczyźnie, lecz świadectwem przestrzeni i czasu, zapisem chwili, w której został wykonany.

Z czasem doktorantka coraz częściej sięga po bezpośrednie inspiracje dotyczące doświadczeń z jej „podwórka”. Punktem wyjścia stają się spotkania z pacjentami na oddziałach onkologicznych. *Inspiracje* to cykl obrazów, w przeważającej części portretów, w których artystka próbuje dotknąć istoty tego najtrudniejszego z ludzkich doświadczeń – choroby. Pokazuje to w sposób niewyraźny, uproszczony, niejako zatarty. Cykl *Onkoobrazy* jest również efektem tych doświadczeń.

Ocena rozprawy doktorskiej

Analizując rozprawę doktorską Aleksandry Kucewicz-Wasilewskiej, ma się wrażenie, że sztuka staje się dla doktorantki pełnowartościowa wówczas, gdy odnosi się do aspektów społecznych, zaś realizowanie i zaspokajanie potrzeb estetycznych jest elementem drugoplanowym. Dlatego sens swoich działań artystycznych odnajduje ona głównie w zetknięciu z problematyką ludzkiej kondycji – cierpieniem, samotnością czy chorobą. Mimo to aż do 2015 r. doktorantka do treści swych

projektów podchodziła jedynie w kategoriach estetyczno-etycznych. Powstaje więc pytanie: co w tak zasadniczy sposób wpłynęło na postrzeganie przez nią zadań sztuki? Doktorantka pisze: „Okresem przełomowym w moim życiu okazał się kurs psychoterapii Polskiego Instytutu Ericksonowskiego, gdzie doświadczyłam odpowiedzi na nurtujące mnie pytania. Poprzez uczestniczenie w grupowych sesjach terapeutycznych uświadomiłam sobie potrzebę działania w zespole, komunikację z drugim człowiekiem, wymianę myśli i spostrzeżeń. Sztuka w kontekście niesienia pomocy drugiemu człowiekowi okazała się dla mnie wartością nadrzędną”.

Niezwykle pomocna w realizowaniu tej myśli-idei i wynikłych z niej założeń okazała się arteterapia z całym swoim instrumentarium, metodami, technikami i środkami, będąc przecież formą terapii, która traktuje media artystyczne jako podstawowy sposób komunikacji. Uczestnik arteterapii tworzy obrazy i obiekty wykorzystane następnie przez prowadzącego w celu odczytania wraz z uczestnikiem ich znaczenia.

We wstępie swojej pracy doktorantka pisze, że mieszanie pojęć z zakresu sztuki i medycyny towarzyszyło jej od momentu, w którym postanowiła zająć się tematem ciszy w działaniach arteterapeutycznych. Punktem wyjścia dla jej rozważań była wiedza prezentowana w teorii rzeźby społecznej Josepha Beuys'a, teoria uzdrowicielskiej mocy natury i sztuki Andrzeja Szczeklika, a także teoria działań artystycznych Jana Berdyszaka.

Dysertacja doktorska *Sztuka ciszy w działaniach arteterapeutycznych na przykładzie cyklu obrazów malarskich i instalacji artystycznej* jest oparta na warsztatach przeprowadzonych w Centrum Onkologii w Bydgoszczy. Grupą docelową projektu były osoby dorosłe naznaczone chorobą nowotworową, z którymi doktorantka spotykała się przez półtora roku, co tydzień po dwie godziny. W placówkach leczniczych, szpitalach, klinikach coraz częściej jest stosowana terapia przez twórczość, przeprowadzana według zaprojektowanego programu, którego założenia są istotne, bowiem każdorazowo wymagają wzięcia pod uwagę specyfiki miejsca oraz osób uczestniczących, by jak najlepiej uruchomić ich potencjały. Program powinien być atrakcyjny, przyciągający i niezbyt skomplikowany. Moją uwagę w przedmiotowym projekcie zwróciła dopracowana metodyka warsztatów zaproponowanych przez doktorantkę. W rozprawie zaprezentowała ona trzy przykłady ćwiczeń: bezpieczne miejsce, kolaż myśli, dłonie jako mapa. Z mojej obserwacji wynika, że za każdym razem w warsztatach uczestniczyła inna grupa osób.

Warsztat *Bezpieczne miejsce* został zrealizowany w grupie 5 uczestników. Z przytoczonych refleksji pacjentów wynika, iż temat stał się punktem wyjścia do opowieści o wyjątkowym, ulubionym miejscu, wspomnieniu z dzieciństwa czy świecie marzeń, snów. Pacjenci wykonali prace, które pozwoliły im – dzięki wyobraźni i wykorzystaniu środków plastycznych, takich jak farby akwarelowe, pisaki, papier – choć na chwilę wrócić do ważnych dla nich miejsc. Pojawiła się ulubiona łąka, wieś jako miejsce rodzinnego domu, ale również realizacje tematu w formie bardziej symbolicznej, jak czerwona i czarna linia lub czarny wir. Odczytując intencje doktorantki, myślę, że zależało jej na stymulowaniu uczestników do pozytywnych przemyśleń i wspomnień, jednak pojawiły się też prace, w których poprzez szpitalne odosobnienie oraz doświadczenie choroby temat okazał się szczególnie trudny, bo w tym kontekście dotykał cierpienia i śmierci. To dlatego prace z dwiema liniami i czarnym wirem okazały się bardzo dojrzałe w swej treści.

Collage myśli to temat, który odwołując się do przeżyć i doświadczeń, zakładał sprowokowanie uczestników do podzielenia się z innymi myślami, które są dla nich ważne – które notują w pamięci. Temat tych warsztatów – w sytuacji oddzielenia od najbliższych, od domu rodzinnego – okazał się ważny, bo dotyczył przede wszystkim osób, towarzyszy życia, a także tekstów istotnych dla uczestników warsztatów. Prace inspirowane tym tematem okazały się bardzo mocne w swej treści. Zwróciłam w nich uwagę na to, że każdy z czworga uczestników, korzystając z różnego rodzaju bodźców (takich jak wycinki z gazet, kartki, kredki, pisaki), zamieścił w swojej pracy wizerunek zwierzęcia. W tym przypadku zwierzęta są dla mnie niejako symbolem najbardziej altruistycznej, bezinteresownej, pięknej miłości. Uaktywniają ukrytą w nas wrażliwość, dobroć, pozwalają się otworzyć i poczuć bezpiecznie. Ten temat umożliwił konfrontację z najważniejszymi elementami życia, jakimi są miłość, bliskość drugiej osoby lub jej brak.

Dłonie jako mapa to próba odpowiedzi na pytanie: „kim jestem?“, poprzez analizę samego siebie w kontekście pozostałych członków grupy. Wszyscy pracowali przy wielkoformatowej ryzie papieru rozłożonej na stole. To wspólne działanie spowodowało do bardzo ciekawych spostrzeżeń oraz zbudowania relacji między uczestnikami warsztatów: „Poznałam dziś super ludzi. Witaliśmy się”, „Tworzyliśmy razem” albo „Cieszę się, że przyszłam dzisiaj na zajęcia z Elą. Pomalowałyśmy sobie. Pośmiałyśmy się. Fajnie było”. Doktorantka stworzyła przyjazne i bezpieczne otoczenie dla wszystkich uczestników, sprzyjające zmniejszeniu ich lęku, wyobcowania, za to pogłębiające ich współpracę i wzajemne wsparcie w grupie.

Doktorantka wykorzystała w swojej pracy metodę obserwacyjną. Przyjęła postawę obserwatora prowadzącego działania twórcze oparte na badaniach jakościowych, w szczególności łącząc obserwację z wywiadami swobodnymi. Opracowanie wyników badań oparte było na informacjach zawartych w twórczości oraz informacjach dotyczących pacjentów uzyskanych od psychologa lub lekarza prowadzącego.

Aleksandra Wasilewska-Kucewicz potwierdziła swoim projektem, że działania plastyczne mogą być skutecznym sposobem wspierania pacjentów w chorobie nowotworowej. Okazało się, że pacjenci mają ogromny potencjał twórczy, a jednocześnie są zdatni do wyrażania własnych opinii i refleksji. Warsztaty pozwoliły na ekspresję, odprężały i dawały możliwość podzielenia się przemyśleniami. Z kolei sam fakt zwerbalizowania, czy akt twórczy wyrażający emocje, spowodował osiągnięcie stawianego przez doktorantkę celu. Uważam jednak, że aby w pełni osiągnąć cel arteterapeutyczny, czyli poprawić jakość życia osób chorych, warsztaty te powinny być procesem długofalowym – potrzebna jest kontynuacja warsztatów i opracowanie programów skoncentrowanych na konkretnych osobach.

Inspiracją badaniami stała się dla Aleksandry Wasilewskiej-Kucewicz punktem wyjścia do cyklu opatrzonego udźwiękowionymi opisami obrazów *Monochromy* oraz instalacji *Pomiędzy bytami*.

Przystępując do recenzowania tej części pracy, postanowiłam w pierwszej kolejności przeanalizować pojęcie ciszy, sztuki ciszy, która jest dla mnie kluczem do recenzowanych realizacji. Skorzystałam w tym celu z teorii głębokiego słuchania Pauline Oliveros, według której nawet jeśli nie jesteśmy świadomi wszystkich dźwięków, jakie rejestruje nasz mózg, to i tak funkcjonujemy w środowisku dźwiękowym, a na nie składają się także dźwięki przez nas nieuświadomione. Poszerzenie naszej świadomości otwiera umysł i ciało na całą masę brzmień, na które normalnie nie zwracamy uwagi. Co ciekawe ciało nieustannie odbiera i rejestruje wszystkie bodźce dźwiękowe, niezależnie od tego, czy je sobie uświadamiamy, czy nie. Mózg/ciało wiedzą więcej, niż umysł jest w stanie przetworzyć naraz.

W mojej ocenie w tym autorskim działaniu doktorantki najistotniejsze są zapiski szkicowe, które rejestrowała po każdym zakończonym warsztatach. Te 21 szkiców stanowi rodzaj rezerwuaru, z którego artystka czerpała istotne impulsy, tworząc cykl obrazów. Są one rodzajem podstawowego materiału źródłowego, a także pierwszym krokiem w dokonywanym przekładzie myśli na formę wizualną.

Rysunki zredukowane są do najprostszyc układów plastycznych i najprostszyc form, w których zarówno idea, jak i koncepcja stają się najważniejsze. To właśnie w rysunkach udaje się przekazać doktorantce najtrafniejsze treści intelektualne. Na kartkach widnieją słowa pacjentów; zapisywała ich stany emocjonalne i wypowiedane myśli.

Przy realizacji prac malarskich doktorantka posłużyła się 10 kwadratowymi powierzchniami o formacie 150 x 150 cm. O potencjale tkwiącym w formacie decyduje również kształt pola obrazowego. Artystka wykorzystała przy tym formę kwadratu, która najbardziej podkreśla przesłanie dotyczące człowieka w kontekście otaczającego go świata. Tematy obrazów zostały zainspirowane słowami pacjenta, które były synonimami słowa „cisza”: wewnątrz, namacalność, dusza, stan uspienia, oczekiwanie, niepokój, prawda, codzienność, zatrzymanie, retrospektywa. Zatem ideę ciszy autorka traktuje jako punkt wyjścia prowadzący do wskazania głębszych, „schowanych” aspektów ludzkiej kondycji. Nakładając warstwę po warstwie, zostawia to, co niezbędne i jedynie prawdziwe.

Realizacja tego cyklu nacechowana jest skupieniem, powagą i kontemplacyjnością, co w sposób szczególny podkreśla przekaz doktorantki dotyczący potrzeby bezwzględnego poszukiwania ciszy. W dysertacji opisuje ona precyzyjnie proces powstawania prac, w którym przyjmując taki punkt widzenia, zdyskredytowała estetyczne funkcje sztuki. Używa bowiem budulca, który nie kokietuje urodą, lecz stanowi idealny nośnik jej przekazu. Doktorantka, szukając najlepszej formy, odnosi się do twórczości znakomitych malarzy, takich jak Kline, Rothko, Rodczenko, Malewicz, Strzemiński. Artystka wyraża się poprzez formy geometryczne, jej obrazy są abstrakcyjne, choć można doszukać się w nich rejestracji wszystkich pejzaży ciszy szpitalnej, które doktorantka zapamiętała. W swych obrazach emocje, cierpienia, lęki tłumaczy poprzez relację pomiędzy płaszczyznami. Mięiste, unerwione, pulsujące życiem płaszczyzny kontrastują w przedstawionych obrazach z szablonowo wyciętymi białymi, niekiedy transparentnymi formami. Białe formy próbują coś przysłonić, zamaskować, wyciąć. Jak pisze w swej pracy doktorantka: „do tworzenia białych płaszczyzn potrzebowałam izolacji i samotności” – i tu, mam wrażenie, jesteśmy najbliżej istoty tych obrazów, które dla mnie stają się rodzajem autoportretów poprzez odniesienia do przestrzeni prywatnej, przestrzeni intymnej, wewnętrznej samotności oznaczającej wolność bycia, możliwość pójścia dokądkolwiek, wolność działania.

W Instalacji *Pomiędzy bytami* doktorantka tworzy niemal identyczną przestrzeń przedstawiającą fragment szpitalnej rzeczywistości, kreuje ją, wykorzystując do tego celu lampy świetlówki. Konstrukcja ta miała posłużyć do kondensacji ciszy.

W wyniku analizy rozprawy doktorskiej, a nade wszystko uwzględniając wyjątkową wrażliwość doktorantki na aspekty społeczne, a także biorąc pod uwagę wyjątkową złożoność absorbujących ją problemów oraz ich wartość dla wzbogacania dziedzictwa kulturowego, uznaję wniosek Rady Wydziału Grafiki i Malarstwa Akademii Sztuk Pięknych im. Wł. Strzemińskiego w Łodzi o nadanie Pani mgr Aleksandrze Kucewicz-Wasilewskiej stopnia doktora – w dziedzinie sztuki plastycznej w dyscyplinie sztuki piękne – za w pełni udokumentowany i uzasadniony.

Jolanta Jantuzh